

POSTANOWIENIE

31 maja 2023 r.

Sąd Najwyższy w Izbie Cywilnej w składzie:

SSN Krzysztof Wesołowski

na posiedzeniu niejawnym 31 maja 2023 r. w Warszawie,

w sprawie z wniosku S. P.

z udziałem S. F.

o zmianę kontaktów z małoletnim,

na skutek wystąpienia przez Sąd Rejonowy w Koninie

postanowieniem z 5 kwietnia 2023 r., III Nsm 462/22,

o przekazanie do rozpoznania sprawy do innego sądu równorzędnego,

**odmawia przekazania sprawy innemu sądowi
równorzędnemu.**

UZASADNIENIE

Postanowieniem z 5 kwietnia 2023 r. Sąd Rejonowy w Koninie zwrócił się na podstawie art. 44¹ k.p.c. do Sądu Najwyższego „o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S.”.

W uzasadnieniu postanowienia wskazano, że w wnioskodawca S.P. wniósł o zmianę kontaktów z małoletnim F.M. do Sądu Rejonowego w S., właściwym miejscowo ze względu na miejsce zamieszkania małoletniego, stanowiące zarazem miejsce zamieszkania jego matki S. F. (art. 569 § 1 k.p.c.). Uczestniczka pod adresem wskazanym we wniosku odebrała korespondencję z Sądu, pismem z 6 grudnia 2021 r. potwierdziła ten sam adres zamieszkania, co uczyniła także w odpowiedzi na wniosek, zredagowanej 14 grudnia 2021 r.

Postanowieniem z 17 stycznia 2022 r. Sąd Rejonowy w S., rozpoznał wniosek uczestniczki o ustanowienie pełnomocnika z urzędu, a następnie skierował

sprawę na rozprawę i zawiadomił uczestników o jej terminie.

Pismem z 28 lutego 2022 r. uczestniczka poinformowała o zmianie swojego miejsca zamieszkania (od lutego 2022 roku).

Postanowieniem z 3 marca 2022 r. Sąd Rejonowy w S. przekazał sprawę do Sądu Rejonowego w Koninie. Ponieważ w ocenie Sądu Rejonowego w Koninie przekazanie sprawy stanowiło naruszenie zasady *perpetuatio fori* (art. 15 § 1 k.p.c.), Sąd ten wystąpił do Sądu Okręgowego w Koninie, jako sądu przełożonego, o „powrotne” przekazanie sprawy do Sądu Rejonowego w S.

Sąd Okręgowy w Koninie postanowieniem z 10 lutego 2023 r. odmówił wyznaczenia Sądu Rejonowego w S. do rozpoznania sprawy.

W tej sytuacji Sąd Rejonowy w Koninie postanowił zwrócić się do Sądu Najwyższego o przekazanie sprawy do rozpoznania Sądowi Rejonowemu w S. w trybie art. 44¹ k.p.c., powołując się na dobro dziecka, konieczność postępowania zgodnie z dobrymi obyczajami (art. 3 k.p.c.), obawę przed nieważnością postępowania wywodzoną z naruszenia zasady niezmienności składu orzekającego i złamania reguły *perpetuatio fori*.

Sąd Najwyższy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 44¹ § 1 k.p.c. Sąd Najwyższy może przekazać sprawę do rozpoznania innemu sądowi równorzędnemu z sądem występującym, jeżeli wymaga tego dobro wymiaru sprawiedliwości, w szczególności względ na społeczne postrzeganie sądu jako organu bezstronnego. Nie ulega wątpliwości, że art. 44¹ § 1 k.p.c. dotyczy takich sytuacji, gdy rozpoznanie sprawy w konkretnym sądzie, bez względu na to przez którego sędziego, godziłoby w dobro wymiaru sprawiedliwości. W orzecznictwie Sądu Najwyższego wskazuje się, że chodzi przede wszystkim o sytuacje, które mogą wywierać realny wpływ na swobodę orzekania lub stwarzać przekonanie (choćby mylne) o braku warunków do rozpoznania w danym sądzie sprawy w sposób obiektywny, przy czym jednocześnie podkreśla się, że chodzi o przeszkody dotyczące danego sądu jako organu wymiaru sprawiedliwości

Chodzi zatem, co do zasady, o tego rodzaju okoliczności, które są powiązane z danym sądem w znaczeniu ustrojowym (instytucjonalnym). Natomiast,

według art. 45 Konstytucji RP każdy ma prawo do sprawiedliwego i jawnego rozpatrzenia sprawy bez nieuzasadnionej zwłoki przez właściwy, niezależny, bezstronny i niezawisły sąd. Ta wyrażona w Konstytucji RP zasada wpływa w istotny sposób na kierunek wykładni art. 44¹ § 1 k.p.c., która musi mieć charakter ścieśniający. Stosowanie art. 44¹ § 1 i 2 k.p.c. w praktyce powinno następować wyjątkowo, ponieważ nadmierne i pochopne korzystanie przez Sąd Najwyższy z możliwości przekazania sprawy do innego sądu może doprowadzić do skutku odwrotnego do zamierzonego, a wynikiem takiego działania może być nawet osłabienie zaufania do niezależności sędziów oraz ich zdolności do obiektywnego orzekania (postanowienia Sądu Najwyższego: z 28 sierpnia 2020 r., V CO 142/20; z 24 czerwca 2021 r., I CO 74/21).

Instrument przewidziany w art. 44¹ § 1 k.p.c. nie może więc być postrzegany jako środek służący rozwiązywaniu problemów organizacyjnych, czy też zastępować inne instytucje umożliwiające rozpoznanie sprawy przez sąd inny niż właściwy według przepisów k.p.c. (np. art. 44, 48¹ k.p.c.). Nie może również być traktowany jako swoisty środek odwoławczy od rozstrzygnięć zapadłych na podstawie tych przepisów.

Z uzasadnienia postanowienia Sądu Rejonowego nie wynika, aby istniały obiektywne podstawy uniemożliwiające rozpoznanie sprawy przez Sąd Rejonowy w Koninie, wskazujące na potrzebę przekazania sprawy innemu sądowi.

W konsekwencji, według Sądu Najwyższego, okoliczności wskazane przez Sąd Rejonowy w Koninie nie uzasadniają przekazania sprawy innemu sądowi równorzędnemu na podstawie art. 44¹ § 1 k.p.c.

